

COL·LECCIÓ LA TALAIA, 18

Tornar a cosir

MARIA GISPERT BAHÍ

Tornar a cosir

Manual pràctic per fer-te la roba

Il·lustracions de Judit Roma

La Bisbal d'Empordà, 2021

Edicions Sidillà SL

La Bisbal d'Empordà 17100

info@edicionssidilla.cat

www.edicionssidilla.cat

© del text: Maria Gispert Bahí

© de les il·lustracions: Judit Roma

© de les fotografies: Maria Gispert Bahí

© d'aquesta edició: Edicions Sidillà

Disseny: J. Pujadó

Correcció: Xavier Cortadellas

Primera edició: maig 2021

Edicions Sidillà és soci protector d'Amics de la Bressola

Aquest llibre s'ha imprès a la Impremta Pagès, d'Anglès

L'edició d'aquest llibre ha rebut una subvenció de la Diputació de Girona

Diputació de Girona

ISBN: 978-84-122240-6-1

Dipòsit legal: GI 440-2021

Tots els drets reservats. Si voleu fotocopiar parcialment aquest llibre, feu-ho legalment contactant amb CEDRO: 932720445 o cedrocat@cedro.org

A la meva mare Neus, que m'ha ensenyat
la professió de modista i l'amor per la costura

Índex

9	UN PAÍS DE SASTRES I DE MODISTES
12	PRIMERA PART. MATERIALS I TÈCNIQUES DE COSTURA
12	1. MATERIALS
12	1.1 Materials per a patronatge
14	1.1 Materials bàsics per a la confecció
16	1.1 Altres materials
19	2. INTRODUCCIÓ A LA COSTURA
19	2.1 Cosir a mà
23	2.2 Brodar a mà
39	2.3 Cosir a màquina
46	3. TÈCNIQUES DE COSTURA
46	3.a Escollir la roba adequada
47	3.b Preparar la roba
47	3.c Distingir la direcció de la roba
48	3.1 Fer vores
49	3.2 Planxar costures obertes
49	3.3 Cosir repunts amb corba
50	3.4 Cosir i planxar pines
50	3.5 Entretelar
51	3.6 Posar una cremallera
52	3.7 Passar una goma
54	3.8 Cosir plecs i arrugats
55	3.9 Polir amb una cinta al biaix
57	3.10 Fer butxaques
58	4 PROJECTES DE PRÀCTICA
58	4.1 Funda de coixí
61	4.2 Bossa quadrada de cotó
64	4.3 Necesser mitja lluna
66	4.4 Davantal creuat

70	5. INTRODUCCIÓ AL PATRONATGE
70	5.1 Prenent les teves mides
75	5.2 Explicació bàsica dels patrons
79	5.3 Creant la teva pròpia base
84	5.4 Marcar i tallar la roba
87	5.5 Cosir prototips de les bases
96	SEGONA PART. CREANT LES TEVES PECES DE ROBA
96	6. DISSENY DE LES PECES DE ROBA
97	PECES DE ROBA PER A DONA
97	6.1 Faldilles
98	Faldilla sense patró
100	Faldilla creuada amb vol natural
108	6.2 Bruses i vestit
109	Brusa sense mànigues
116	Brusa amb llacets
124	Camisa amb coll rodó
132	Vestit
139	6.3 Pantalons
140	Pantalons curts amb goma
145	Pantalons llargs amb bragueta
153	Confecció d'una bragueta
157	PECES DE ROBA PER A HOME
158	6.4 Pantalons amb goma
161	6.5 Camisa de màniga curta
169	PECES DE ROBA PER A NENS I NENES
170	6.6 Vestit recte
173	6.7 Vestit faldilla arrugada
175	6.8 Pantalons curts
176	6.9 Camisa
	7. PATRONS ADJUNTS

Un país de sastres i de modistes

La producció de teixits i l'elaboració de les peces de roba tenen una tradició llarguíssima a Catalunya. Segurament molts de nosaltres tenim mares i àvies que han fet de modistes, que s'hi han dedicat professionalment. Hi havia l'artesanía, el bon gust, fins i tot l'enginy, però també la necessitat. Sobretot la necessitat d'aprofitar i d'adobar allò que ja es tenia. Per la seva condició de dones en un món eminentment masculista, les nenes de seguida havien d'aprendre a cosir, a fer les seves labors i sovint es feien també l'aixovar. Durant dècades es considerava que això era el més important que havia de saber fer una dona. Uns anys més tard, sobretot després de la Guerra Civil i amb la reculada que van patir els drets de la gent, dels treballadors i de les dones, moltes noies anaven a estudiar tall i confecció. No tenien altres opcions d'estudis ni tampoc laborals. Tanmateix aquell ofici els va aportar també la possibilitat de tenir uns ingressos propis.

Fa poc més de mig segle pràcticament tothom sabia cosir. Tothom era capaç de fer-se les seves pròpies peces de roba, de canviar una cremallera o de refer les vores d'una faldilla. Abans del *prêt-à-porter* el país era ple de modistes i de sastres escampats per pobles i ciutats. En el temps que el temps no comptava tant com avui, els sastres es desplaçaven sovint a d'altres pobles més petits, fins i tot als masos d'arreu del país, per fer els vestits per a les grans ocasions. Les modistes dissenyaven, tallaven, emprovaven i cosien a casa els vestits de festa major, els de casament i els dels dies especials. Les dones sa-

bien fer la roba que duïen posada i la que vestien les seves criatures. Hi havia un estol de comercials del ram que traginaven mostraris de roba, de botons, de fils, de troques i de cremalleres. A través de sastres i de modistes arribava també la modernitat que venia, per exemple, de París, i que es coneixia sovint gràcies a les revistes de moda il·lustrades amb gravats o amb belles fotografies.

El temps passa i la indústria contemporània ofereix avui peces de roba molt barates cosides a cap preu a l'altra punta del món. És roba seriada i senzilla, d'usar i llençar. Les modistes i els sastres han quedat vinculats a la roba de luxe, la més cara, mentre que la roba de cada dia es ven a l'engròs a les grans empreses de moda internacionals.

Malgrat tot, ara que l'ofici s'ha anat perdent, hi ha molta gent que hi vol tornar. Hi ha gent que mira d'aprendre a cosir apuntant-se a cursos o que mira de fer-ho a partir de tutorials a internet. És per això que hem pensat que aquest llibre pot ser útil a molta gent. A més d'aprendre a cosir hi trobareu tot el vocabulari vinculat a la confecció tal i com sempre n'havíem dit de cada cosa.

La Maria Gispert coneix l'ofici per tradició familiar i, sobretot, perquè sempre li ha agradat saber fer la roba que vesteix i també fer-ne per als que li'n demanen. És per això que li vam demanar que escrivís *Tornar a cosir*, un llibre que és també un manual pràctic on s'explica, pas a pas, totes i cadascuna de les tècniques i dels passos que calen saber per cosir la vostra pròpia roba. Si no heu cosit mai res, no hi patiu. *Tornar a cosir* és un llibre molt didàctic.

El primer que trobareu en aquest llibre és la llista de materials que us caldran per tornar a cosir. També hi trobareu tot de consells i d'explicacions per tal que cosir a mà i a màquina o brodar sigui molt més senzill del que us penseu. I la descripció dels diferents tipus de punts i de tècniques de costura com ara fer vores, enganxar entreteles, cosir plecs, fer butxaques i posar cremalleres o botons per tirar endavant

qualsevol projecte. Aprendreu a fer patrons adaptats a les mides de cadascun de vosaltres. Aprendreu a dissenyar els vostres models i a embellir-los. Si us animeu a tornar a cosir descobrireu que, a diferència del que passa normalment, ho podreu triar tot: quin tipus de teixit us agrada, quins estampats i de quins colors. Podreu triar el vol de les faldilles, l'ample de les bruses, el tipus de coll, on voleu les butxaques i com us agraden els botons. Ben aviat us acostumareu a imaginar la roba que voleu portar posada i sabreu com concretar-la i com elaborar-la.

Però *Tornar a cosir* no només us servirà per fer-vos la roba de vestir. Podreu fer també roba per a la llar: fundes de coixins, davantals, bosses, drapets... tot allò que vulgueu.

Amb *Tornar a cosir* tindreu a l'abast la possibilitat de fer bruses, camises, pantalons, vestits i tot el que us pugueu a imaginar... Tant per a dona, com per a home o per a la mainada. Al final del llibre hi trobareu la base de tres patrons de mida natural. Preserveu-los. A partir d'aquestes bases no hi haurà cap peça de roba que se us resisteixi. Sabem que fer-se les coses un mateix aporta grans satisfaccions personals. Ens fa sentir més útils i ens fa més independents. Us convidem, doncs, a tornar a cosir. Un estímul per a la creativitat que us permetrà vestir peces úniques i exclusives, el límit de les quals només el posa la vostra imaginació.

Nota.— Sempre que ens ha calgut, tant per a les definicions del material com en qualsevol altre apartat, ens hem servit dels diferents diccionaris del TERMCAT i també de l'OPTIMOT. Podeu consultar-los a la xarxa.

ELS EDITORS

Primera part. Materials i tècniques de costura

1. Materials

Un costurer ben equipat inclourà tots els materials del llistat que expliquem tot seguit. Naturalment, a mesura que es va cosint, en el costurer hi ha cada vegada més coses, però, per començar des de zero i per als projectes que proposo en aquest llibre, en faràs prou amb els materials que incloc al llistat. Possiblement ja tinguis a casa bona part del que necessites, però, si et manca alguna cosa, ho trobaràs fàcilment a qualsevol merceria o papereria.

1.1 MATERIALS PER A PATRONATGE

Llapis i goma.

Tisores de paper.

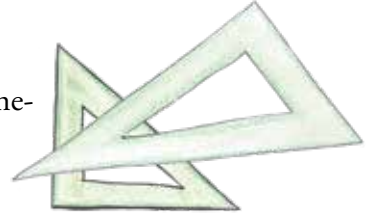
Cola de barra o cinta de pintor.

Regles.

Un regle recte que faci com a mínim 50 centímetres de llarg.

Un escaire o un cartabó per poder fer els angles rectes dels patrons.

Un regle de corbes per ajudar-nos a l'hora de dibuixar les corbes dels patrons d'escots, cises, malucs, colls...

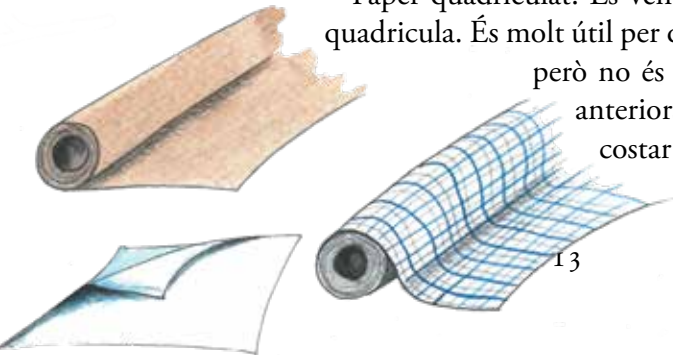
Paper de patronatge.

Hi ha diferents tipus de paper que et poden servir per al patronatge. Tot seguit, t'indico els avantatges i els inconvenients dels més comuns.

—Paper kraf. És el paper que es compra en rotllos, generalment de color marró o blanc, que fem servir per embolicar paquets o com a estovalles de paper. L'únic inconvenient d'aquest paper és que és opac.

—Paper manila o de seda. És un paper fi semitransparent que va molt bé per calcar peces de patrons que es necessiten molt sovint. L'inconvenient és que és molt fi i que s'ha d'anar amb molt de compte de no trencar-lo.

—Paper quadriculat. Es ven en rotlles de paper amb quadricula. És molt útil per quan es dibuixen patrons, però no és tan popular com els dos anteriors i, per això mateix, pot costar una mica de trobar.

Ruleta. És una eina amb una roda dentada. Serveix per resseguir les línies dels patrons quan les hem de passar a un altre paper que és opac i que no podem calcar.

Maniquí. El maniquí és una figura de fusta o de cera que serveix per emprovar i per arreglar tant les peces de roba com els patrons, i, en el seu cas, per exhibir els vestits. No és imprescindible per fer cap de les propostes que indico en aquest llibre.

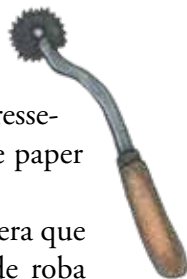
1.2 MATERIALS BASICS PER A LA CONFECCIÓ

Agulles de cosir de diferents mides. Les farem servir quan hàgim d'embastar, de cosir alguns acabats a mà i per brodar. Assegura't que siguin amb punxa.

Agulles de cap. Són agulles amb el cap del mateix metall. Són imprescindibles. Les necessitem a cada pas de la confecció.

Fil d'embastar. És un fil de cotó regular que es trenca fàcilment amb les mans i que s'empra per unir dues peces per poc temps o bé que s'empra abans de cosir.

Tisores per a roba. Han de ser especials per tallar roba. N'hi ha que tenen la maneta folrada. Solen fer entre vint i vint-i-cinc centímetres.

Tallafils. Són unes tisores especials per tallar fils. Són útils tant per tallar els fils que cosim a màquina com a mà.

Cinta mètrica. És una tira generalment de roba, dividida en metres, decímetres, centímetres i mil·límetres. S'utilitza per prendre les mides del cos, però també per mesurar i comprovar les peces que cosim.

Guix. Per marcar els patrons hi ha uns guixos i llapis de colors especials per roba. Com a alternativa casolana es poden fer servir llapis de colors.

Didal. És una peça tubular sovint tancada en un extrem per un casquet esfèric, de metall, de vori, etc. Es posa al dit del mig per ajudar a empènyer l'agulla quan es cus a mà. Generalment té pics o sotets a la superfície per evitar que l'agulla rellisqui.

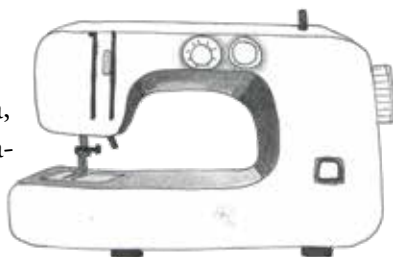

Descosidor. És un estri amb un ganxo amb punxa a l'extrem i una fulla que talla i que serveix per descosir repunts més de pressa que amb les tisores de punxa. També es fa servir per obrir el forat dels traus.

Fils de cosir a màquina. N'hi ha una gran varietat de colors i de marques. Ha de ser, però un fil resistent. També n'hi ha de diferents gruixos, depèn, és clar, del tipus de roba que es cusi.

Màquina de cosir. Es pot cosir tot a mà, però és molt lent. Per això, és molt recomanable tenir una màquina de cosir. Per començar amb una de senzilla n'hi ha prou.

Planxa i fusta de planxar. La planxa és un estri imprescindible en el món de la costura.

Roba. Per als projectes d'aquest llibre utilitzarem generalment roba de cotó i de fil. Més endavant trobaràs més especificacions sobre el tipus de roba.

1.3 ALTRES MATERIALS

Agulles imperdibles. Són unes agulles en forma de U en les quals, després de clavada, la punta es fica en una cavitat que hi ha a l'altre extrem. Són especialment útils per quan s'han de passar gomes.

Cremallera. És un sistema de tancament i d'obertura d'una peça de vestir, d'una cartera, d'una bossa, etc. Consisteix en dues tires dentades, de plàstic o metàl·liques que s'uneixen. N'hi ha de molts tipus diferents: cremalleres invisibles, metàl·liques, que s'obren per dalt i per baix... Per als projectes d'aquest llibre sempre farem servir les cremalleres més normals.

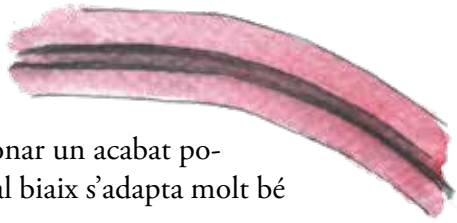
Botó. És una peça petita circular, plana o bombada, de metall, d'os, de nacre, etc., recoberta o no de tela, que es posa als vestits i que serveix principalment, un cop es passa per un trauc o una boga, per subjectar dues peces del vestit o dues parts. N'hi ha de totes mides i de tots colors. També de diferents materials.

Goma. És un cautxú sintètic. N'hi ha de molts gruixos diferents. Normalment són blanques o negres.

Entretela termoadhesiva. L'entretela és un tros de roba que es col·loca a l'interior d'algunes parts de les peces de vestir, com colls i punys de camisa, butxaques, traus... per donar-los gruix o cos. També serveix per donar una mica més de gruix als teixits molt fins. Així se'n facilita la costura. N'hi ha de molts tipus. Pot ser més gruixuda o més fina, depèn de quina roba es tracti. Val la pena tenir-ne sempre ja que s'utilitza sovint.

Cinta al biaix. Serveix per donar un acabat polit a les vores. Com que es talla al biaix s'adapta molt bé a les corbes.

Gafets i clics. Un gafet és una peça en forma de ganxo croc que, ficada dins d'una anelleta, serveix per cordar o descordar dues coses o parts d'una cosa. Un clic és una forma de tancament. Gafets i clics són peces petites que es cusen a mà i que serveixen per cordar i per descordar o per obrir i per tancar una peça de roba.